

PROLETAREC

Glasilo Južno-slovanske Socialistične Zveze in Prosvetne Matice

OFFICIAL ORGAN OF
J. S. F. AND ITS
EDUCATIONAL BUREAU

518

LETÖ — VOL. 46

Pot v mir fežja in daljša kakor v vojno

GENERAL IL SUNG, ki je v pogajanjih za premirje v Kaeongsu načrteval delegaciji severne Koreje. Spredaj je on in za njim njegovi spremljevalci. Vojni požar v Koreji so zanetili v 24. urah. Ako sklenili premirje in pod kakšnimi pogoji ugledati pot v mir — tem pa so prihajali skupaj teden za tedenom, ne da bi kaj res konstruktivnega sklenili. Vprašanje Koreje je vsled te vojne ostalo nerešeno.

Sedemnajst dežel še čaka sprejema med združ. narode

Kitajska, Japonska, Italija in Nemčija najbolj važne med njimi.—Moč vetiranja glavna ovira zdravemu funkcioniranju te svetovne ustanove

Katero izmed še nepridruženih držav naj se sprejme in organizacijo Združenih narodov? Kdo jim ovira pristop? Cemu?

Dve sili odločujejo

Zed. države so že večkrat poskusile s predlogom za sprejem Italije med ZN, toda Rusija jim ga vetira. Tako je Italija sicer zastopana v nekaterih oddelkih organizacije Združenih narodov, toda ni še članica. Pravico veta imajo vse stalne članice vrhovnega sveta ZN, namreč Zed. države, Sovjetska zveza, Anglija, Francija in Kitajska. Toda sledno zastopa v vrhovnem svetu Šiang-Kaišekov ubežni režim, ki nim nad Kitajsko nobene besede in je moral pobegniti iz nje.

Vzrok, da je ruska delegacija vetirala sprejem Italije med ZN je, ker Zed. države preprečujejo sprejem onih dežel, ki jih Sovjetska unija predlaga. Ako bi Zed. države hotele naprimer odobriti sovjetski predlog za sprejem Ludske republike Mongolije (prej Vnjanja Mongolija), bi sovjetska delegacija ne imela nič proti sprejemu Italije. Tudi ako bi dobil predlog za sprejem te ali one dežele magari dvetretjinsko večino, ali pa tudi vse glasove proti enemu, je predlog zavrnjen čim ga vetira ena izmed omenjenih stalnih članic vrhovnega sveta ZN. V voju med sabo, katero deželo se naj sprejme in katero ne, sta v glavnem sovjetska in američka vla-

(Konec na 5. strani)

Unije pred svojim delavskim praznikom

Na delavski praznik tretjega

septembra bodo spet običajne parade članstva strokovnih in industrijskih unij AFL ter CIO. Zopet bomo lahko poslušali govor o važnosti delavstva, o njegovem zvestobi ameriškim idealom in spet se bodo govorilci unij na teh slavnosti kosali s komurkoli v klicih za strtje komunituma in za šítenje našega načina življenja.

Ogromna večina unijskoga delavstva ne bo poslušala teh ne drugih govorov, niti ne bo korakala v parada, ne jih opazovala z učiličnimi pločnikov. Sla bo na svoj zadnji "weekend" v tem letu, kajti po Delavskem prazniku je počitniške sezone za delavce konec.

Vendar pa ima posebno to delavstvo, ki se ne briga ne za govor svojih takozvanih "labor leaders", ne za njihove parade, veliko vzroka misli, kako zajeziti preteči ekonomski polom, kar pa toniti v brezbrinost. Kajti če bo prepustilo vso skrb drugim — vso brigo svojim "cheap" političnem ter ekonomske rojalistom, se bo iz svih "weekends" zdramilo ko bo že prepozno.

Spozna bo, da zgolj zahteva za zvišanje mezde niso noben izhod iz ekonomske in so-

ALI V PREDLOGIH RUSIJE ZA MIR RES NI ISKRENOŠTI

Dne 8. februarja to leto je naš zvezni kongres sprejel resolucijo, v kateri zagotavlja prijateljstvo ameriškega ljudstva vsem narodom po svetu. Bila je napisana predvsem na naslov ljudstva Sovjetske zveze — ne na sovjetsko vlado. Bila je poslana predsedniku vrhovnega sovjeta Nikolaju Sverniku, zraven pa je naš predsednik Truman priložil svoje pismo, v katerem Svernika urgira, naj poskrbi, da bodo narodi Sovjetske zveze izvedeli o miroljubnosti ameriškega ljudstva.

V Moskvi so o tej ameriški resoluciji molčali do avgusta. Nato jo objavili v celoti s Trumanovim pisom vred in s svojim komentarjem. V odgovoru Moskva argumentira, da je njena politika bila in je zmerom miroljubna in da je pripravljena storiti vse v svoji moći, da sedanja napetost po svetu preneha, da se "mrzlo vojno" ukine in da se pet vadičnih svetovnih držav zedinji za sklicanje konference med sabo, na kateri bi sorefjeli mirovni program za ves svet in ga uveljavili.

Katere so te svetovne sile, ki naj bi uveljavile mir? To je velika petorica, v kateri pa sta res pomembni le dve velesili: Zedinjene države in Sovjetska zveza. Tretja je Velika Britanija, ki se še trudi igrati na odru svetovne politike glavno vlogo, in pa Francija ter Kitajska.

Francija je šteta v ta koncern vsled svoje prejšnje moči in slave. In pa ker jo Anglezi in Američani nočejo pustiti na cedilu. Potrebujetejo jo radi njene važnosti v zapadni Evropi.

Peta izmed članic velike petorice je Kitajska. Oziroma bila je dokler je na Kitajskem še Čiang Kaišek gospodaril. A od kar so ga premagali kitajski komunisti toliko, da je s svojo koruptno kasto zbežal pred njimi na Formozi, je američka vranja politika novi kitajski vladni sovražna. Za Trumanovo administracijo kitajška komunistična vladna sploh ne eksistira. Priznava za ustavno kitajski vlad samo Čiang Kaišek, ki ima na Formozi kakih sto tisoč mož svoje uberne armade. Njega in njø vzdržujejo Zed. države, ki so potrošile zanj v zadnjih trideset letih — najprvo na kitajski celini in zdaj na Formozi, — že precej milijard dolarjev in vse to brez hasna za našo deželo.

Sovjetska vladna naobratno vztraja, da edino kitajska komunistična vladna ima pravico govoriti v imenu Kitajske, ker le ona ima vso pod svojo oblastjo. Moskva dalje poudarja, da so baš Zed. države med vojno zahtevale, da najima Kitajska v vseh stvareh, tikojoče se bodočnosti Azije ter azijskih otokov, enako odločajočo besedo kakor Zed. države, Anglija in Sovjetska zveza.

Zed. države temu načelu sicer ne nasprotujejo, toda sedanje kitajski vladne v Pekingu ne priznavajo in zato odrivajo Kitajsko iz vseh važnih konferenc, oziroma ji zapirajo nanje vrata pred nosom.

Meseca septembra se bo v San Franciscu vršila konferenca za sklenitev miru z Japonsko. Osnutek zanj so napravile Zed. države na svojo roko. Posvetovale

(Dalje na 2. strani.)

NEKAJ S SESTANKA O "PROLETARCU"

V petek večer 17. avgusta se je vrnil v Chicagu v dvorani SNPJ sestanek, na katerem je bilo podano poročilo o stanju Proletarca in o drugih naših usanovah. Udeležilo se ga je priljivo število članov gl. odbora SNPJ ter precej čikaških narodnikov Proletarca.

Sirše poročilo o tem bo v prihodnji številki. Na sestanku se je nabralo v korist Proletarca \$105, \$39 pa so dan pozneje prispevali tisti, ki se sestanka niso uglasnili udeležiti. Imena bodo v prihodnji številki, ki izide 5. septembra.

Razširjenje vpliva Sovjetske zveze

Kongresnik Wigglesworth je v debati o vojnem proračunu v poslanski zbornici poudarjal, da se je vpliv sovjetske Rusije v petih letih tako ogromno razširil edino vsled neodpustljive neodnosti ter zmot američke vladne. Predvsem so bile po njegovem mnenju in po mnenju drugih kritikov narejene na konferenc v Teheranu, Yalti in Potsdamu, na katerih so odločevali najvišje osebnosti ameriške, angleške in sovjetske vladne. Predvsem so bile po njegovem mnenju in po mnenju drugih kritikov narejene na konferenc v Teheranu, Yalti in Potsdamu, na katerih so odločevali najvišje osebnosti ameriške, angleške in sovjetske vladne. Predvsem so bile po njegovem mnenju in po mnenju drugih kritikov narejene na konferenc v Teheranu, Yalti in Potsdamu, na katerih so odločevali najvišje osebnosti ameriške, angleške in sovjetske vladne. Predvsem so bile po njegovem mnenju in po mnenju drugih kritikov narejene na konferenc v Teheranu, Yalti in Potsdamu, na katerih so odločevali najvišje osebnosti ameriške, angleške in sovjetske vladne.

Poudarjajo, da je imela Sovjetska unija leta 1945 pod svojo oblastjo 170.000 milijonov ljudi, leta 1950 — pet let pozneje, pa jih je imela že 800 milijonov, ne da bi Rusija pri tem bila s kom v vojni. Vojna klika v ameriški javnosti zahaja, da se mora tožirjenje sovjetskega komunizma po svetu ustanoviti — in ce ne gre drugače, pa v vojni. Pravijo, saj je itak neizogibna! Cemu čakamo? Udarimo, dokler je čas!

Kaj pa mir? Nu, ta ima danes le malo besede.

Alkoholizem tira ljudi v umobolnice

Okrug 65.000 alkoholikov je poslanih vsako leto v umobolnice. Tako trdi organizacija Woman's Christian Temperance Union.

Zelo velik odstotek izmed teh odpada na vojne veterane. Glenn G. Hays, podpredsednica omenjene organizacije pravi, da je alkohol pognal toliko veteranov v zvezne veteranske zavode, da se statistike o njih več ne objavlja že od leta 1946.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

ZVEZE FARMERJEV v Zed. držav so razen ene smatrane za zelo konservativne organizacije. To je umljivo, ker to niso tiste vrste farmarji, ki si sami, "v potu svojega obraza služijo vsakdanji kruh". Tem farmarjem zemljo drugi obdelujejo. Zahajajo zase vsakovrstno vladno zastito, državno jamstvo proti nizanju cen poljskih pridelkov in tako padejo pod minimum, jim doplača razliko država, da oni ne bodo na škodi. Toda bognečaj kake kontrole nad prekupeci z živili, kajti te takozvane farmske organizacije so za svobodno naviganje cen, zato so zoper vladno zaščito konsumentov in to tudi zaradi tega, ker so zoper socializem. Vsaka vladna kontrola nad živilskim trgom, nad mezdami in cenami je po njihovem mnenju pot, ki vodi v socializem. Čudno, kako si tisti ljudje v brigasi zase na ljudskih stroških čimveč nagrabiti, menjajo pač s tovornim drugim takim zlobnežev, ki pod zaščito zbornične imunitete uničujejo karijere dobrobiti, zasluznih ljudi, katerih edini prestopek v tej histerični goniji je, da so liberalnih nazorov, ali pa so med vojno, ko je bila Sovjetska zveza smatrana še za našo zaveznicu, bili skupaj s kakim komunistom, ali s sovjetskim uradnikom, ali pa spadali v kako organizirano skupino, ki je gojila idejo prijateljstva med obema deželama.

MED DEPRESIJO je moralno tisoč farmerjev na kant. Cene pridelkov so se toliko znižale, da farmarjem niso pokrile niti stroškov obdelovanja. Obrokov niso več zmagovali. Prišli su radniki in jim farme zaružili, nato jih šerifovi deputiji podigli z domacij. Marsikov so se jim uprili in obupno čakali, kdaj jim pridevali v sovjetske vladne. Kritiki pravijo, da sta prej Roosevelt in potem Truman Stalinu vse popustila.

Poudarjajo, da je imela Sovjetska unija leta 1945 pod svojo oblastjo 170.000 milijonov ljudi, leta 1950 — pet let pozneje, pa jih je imela že 800 milijonov, ne da bi Rusija pri tem bila s kom v vojni. Vojna klika v ameriški javnosti zahaja, da se mora tožirjenje sovjetskega komunizma po svetu ustanoviti — in ce ne gre drugače, pa v vojni. Pravijo, saj je itak neizogibna! Cemu čakamo? Udarimo, dokler je čas!

Kaj pa mir? Nu, ta ima danes le malo besede.

Zadnjem v te časih pojamer, da je "razočaran" nad svetom, nad delavci, nad našimi naprednjaki in menda tudi sam nad seboj.

Enim je žal, ker so potrošili toliko svojega časa na tudi dejavnosti v napravah graditi napredne ustanove, jačati napredne organizacije, vzdržavati delavske časopise in revije — sedaj pa so iznenadno spoznali, da je bilo vse zaman.

Razočaranja so starodavna bolez, ki nastane iz neštetnih vzrovkov. Mnoge uniči duševno in fizično. Marsikova požene v smrt.

Toda tu imamo v mislih samo tiste, ki so se razočarali nad delavskim gibanjem, nad trudem, ki so ga vršili za dobre stvari tudi let, a sadov pa po njihovem mnenju nikjer.

Nesreča vseh tistih, ki smo dostopni razočaranjam je, ker skoraj vsak tak misli, da se je svet pričel šele ko je on pogledal vanj. Ne pomislimo, da so pred nami bili v borbah za pravičnost in resnicijo sto tisoč drugih skozi dolga stoletja. Marsikove so dosegli s svojimi napori mnogo korakov do ciljev, a velikokrat se je tudi dogajalo, da so jih mogotci starega reda s krušilo potisnili še dalj od smotrov.

V zadnjih predsedniških volitvah je bilo mnogo razočaranih, ker se je progresivna stranka tako slabo obnesla. Pisec teh vrstic ni bil, ker je iz prejšnjih skušenj vedel, da so poskusi za ustanovitev takih "tretjih" strank vedno izpodleteli. Med najbolj razočaranimi sta bila predsedniški kandidat Henry Wallace in njegov kolega podpredsedniški kandidat Glen Taylor. Toda tisti, ki so si to stranko vzeli za svoje zaledje — namreč komunisti, pa niso bili niti razočarani. Poskusili so — ni jih šlo, hodo pa v bodoče kaj drugega podvzeli, da bodo zaposleni.

Marsikdo se oglaša za razočarance tudi zato, da se lahko iz starih aktivnosti umakne z dobrim "tehnim" izgovorom.

V Proletarcu že leta in leta poudarjam, da se je vse preveč naših ljudi ukrvarjalo z "visoko politiko". Tako smo se pričakali zaradi socialistične stranke, o kateri so nekateri vedeli, ki pa je tista takratno vodstvo ter apelirali, osredotočimo se rajše za

(Konec na 3. strani)

★ KRITIČNA MNENJA, POREČILA IN RAZPRAVE ★

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

Ameriško pomoč Grčiji in Turčiji, najbolj Grčiji, ki je nato z ameriško municipsko, vojaško ter ekonomsko podporo strinjata v pore velicev ter jo (Grčija) ohranila staremu redu. Od tedajta histerija rastje in ni ji še videti konca. Še bolj se bo razdivjala, ako se nekega jutra znajdemo v novem krvavem meku. Skoda, velika skoda za človeštvo, ker je v tej silni preiskušnji za mir na obeh strane takoj malo tretzno misleči ljudi. Vse je zaposleno s hujšanjem, ščuvanjem in s sejanjem histerije med maso — vse pod masko, da so za mir, ki ga samo druga stran ogroža. Tako dolži Rusija nas in njo pa Amerika. To kaj pada na pot v mir temveč pripravljanje mase v vojno navdušenje protiv "sovražniku".

UMEVNO, da si je sedanja histerija utrla pot tudi med ameriške Slovence. "Ameriška domovina", ki se oglaša za najbolj razširjen slovenski dnevnik, se ob enem proglaša tudi za glavno braniteljico amerikanizma med našim ljudstvom. Vse, kar ji v naši javnosti ni všeč, je subverzno. Za eno izmed sredstev v tej svoji taktiki si je vzele nekega M. Cvetiča v Pittsburghu, ki je bil aktiven komunist, zato da je med njimi špijuniral za FBI. Citira obdolžiteve proti nekaterim slovenskim organizacijam in listom iz seznama kongresnega odseka za raziskovanje protiameriških aktivnosti. Vsakdo, ki delovanje teh organizacij v listov pozna in jih je sposoben pravčno presojati, ve, da niso prej in ne izpodkujujo sedaj temelj teje deželi, ker jim je prav tako ljudi, kot je klerikalcem pri največjem slovenskem svetovnem dnevniku na St. Clairju. In vedo tudi, da omnenjeni kongresni odsek pritisca svoje žige na mnoge organizacije, časopise in posameznike ne da bi jih zaslišal in se poučil o njih z oben strani, ne samo z one, ki jim je sovražna.

V ANGLIJI je komunistično gibanje v primeri z ameriškim mnogo jače in še veliko bolj v Franciji ter v Italiji. In vendar v nobeni teh deželi ni toliko histeričnega strahu pred komunistično pospostnostjo kakor v naši. In niti seneč toliko preganjanja. Ako poslušamo McCarthyja in bim verjeli, bi mislili, da je Trumanova administracija res nato trpana s "komunisti", saj celo njega — očeta protikomunistične doktrine, dolže, da jih ščeti, namesto da jih bi izgnal iz vlad ter iz drugih vladnih služb. Dokler smo komunistom pustili, da so smeli imeti na listi svoje stranke svojega predsedniškega kandidata ter kandidate v zakonodaje, smo lahko njihove glasove prešleli in videli, da jih je veliko manj kot en odstotek. Resničnih, organiziranih komunistov pa ni bilo v Zed. državah še nobenkrat več kot okrog 100,000. Zdaj jih je 37,000, kar je v industrialni deželi z nad 150 milijoni prebivalcev izredno malo. J. Edgar Hoover, ki ima o članstvu komunistične stranke s pomočjo svojih agentov FBI točne podatke sicer trdi, da se teh 37,000 "rdečkarjev" ne sme ceniti zgolj po njihovem majhnem številu temveč po njihovih aktivnostih. Kajti vse so več ali manj fanatično zaposleni v raznih svojih nalogah, za katere so trenirani na podlagi Leninovih naukov ter Stalnovih menjajočih se linij. A vzlič temu, ako je naš politični in ekonomski sistem zdrav, se ni vlad in kongres teh komunistov prav nič bat. Ako pa zaznamo spet v kak ekonomski polom, tedaj seveda bo zagozmozel, pa če Sovjetsko zvezo

TUDI "A. D." je pisala o tem, to se razume! A udrihalo ni samo po teh treh "navadnih cepcih" temveč najbolj po "Enakopravnosti", čes, da jih je ona ter drugi nji sorodni slovenski listi naučila tako misliti o Ameriki, ki jo na teh obiskih moralno vajejo in Jugoslavijo povečujejo, dasi so v slednjem komaj pogledali. "Cleveland Press" je imel k poročilu Teodorja Andrića tudi uvodnik, ki za Slovence ni laskav, ker jih z Andrićom vred dolži, da so prišli pod komunistični vpliv. Kaj pada ne vsi — saj tisti ne, ki sledi "A. D." Ako so ti trije obiskovalci, ki so prišli tja "z velikim ameriškim avtom", res tako govorili, se pa obnašali kakor so se naučili, toda ne pod vplivom "E" pač pa prejkon pod vplivom kakih Jugoslovanov, s katerimi so potovali tja. Kajti treba je imeti v uvidu, da linije niso še vsi spremenili, posebno tisti ne, ki so večinoma na morju, pa ne vedo še popolnoma, da je jugoslovanska vlada svojo takto z ozirom na Zed. države spremeniла kmalu potem ko je kominform obšodil Tita "in njegovo klico" ter rotil jugoslovan-

ALI

želite svojim priredbam čim več moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Cicero radi izredov še vedno v javnosti

ti, da bo "nova, demokratična" Italija od zaveznikov brzkone primorana izročiti ga Titu kot vojnega zločinka prvega reda, se je s pomočjo visoke italijanske hierarhije preskrbel potrebitne dokumente, se preoblebil ter maskiral in se prekopal skozi vezniške dežele pod drugim imenom ter ponarejenim potnim listom na varno v Argentino, ne da bi obmejni uradniki kačili spoznali, razen argentinski, katerim se je predstavil s svojim pravim imenom. Ko se je "stabiličiral" in seznanil z argentinskimi škofi, je ustavnovil "zamenjani" režim "nezavisne hrvatske države." Zavezniki v boju proti sedanji Jugoslaviji ima med Hrvati tudi v Zed. državah. Nadškof Stepinac bi to delovanje svojega bivšega poglavnika lahko oobsodil, toda molči. Na obravnavi se je izgovarjal, da je bil s Paveličeve vlasti zato, ker druge na Hrvatskem sploh bilo ni. In pa da katoliška cerkev uči, da vsaka vlada je od Boga ... Če je to res, čemu pa tega ne trdi tudi o Titovi vlasti? In čemu je Bog dovolil, da je Pavelič vlasti izgubil v Tito pa dobil? Akko bi se tisti Američani, ki jim je toliko za zaprgate nadškofa Stepinaca, rajše poučili, čemu je zaprt, morda se ne bi toliko gnjavili radi odsodbe proti njemu.

Tragična nesreča v F. Podbojevi družini

Dne

10.

avgusta

je nedok je prišel v urad, vprašal, če vem, da je utonil sin Franka Podboja. Ne, nisem vedel. Počitki Thomas F. Podboy je bil star 26 let in služil v ameriški bojni mornarici v Virginiji, kjer se je zgodila ta nesreča. Rojen je bil v Park Hillu, Pa., od kjer so se njegovi starši preselili v Johnstown. Pokojnikovo truplo je bilo iz Virginije prepeljano v Barteničev pogrebni zavod v Johnstown. Pogreb se je vrnil ob zelo veliki udeležbi dne 8. avgusta na Forest Lawn Cemetery. Bil je član društva št. 44 SNPJ in med vsemi, ki so ga pozvali, priljubljeno mladenič.

Njegova sestra Ruth, ki ima v armadnem koru bolničarkin kapetana, je prišla na bratov pogreb z letalom. Poleg staršev in prej omenjene sestre zapušča pokojnik brata Alfreda v Chicagu in brata Donaldala, ki je še doma. Naravno, da je bil to za vso Podbojevo družino silen udarec. Frank Podboy in njegova žena Pauline sta v življenju prestala že veliko hudega in sedaj pa še izguba sina.

Iz Chicaga, oziroma iz Pullman se je Thomasova pogreba udeležila družina pokojnega J. Putza, ki je s Podbojevimi v sorodstvu.

Staršem pokojnega Thomasa, njegovima bratom in sestri naša globoko sožalje.

Naš zastopnik John Kunsel v sled bolezni veliko prestal

John Kunsel v Arcadiji v Kansusu je že star veteran v dežavskih vrstah. Delal je mnogo v družtvih, bil že delegat na konvencijah SNPJ, udeleževal se bojev za utišje premogarjev in kadar je mogel in če je le bila priložnost je poagitiral za Proletarca in prispeval v njegov tiskovni sklad. In prav ko bi ta naš "old timer" zaslužil v svojih letih mirem počitek, ga pa napada bolezni. Upamo, da je grehe njegove duhovščine ter vse predložili sodišču. Obraščava je bila javna in smeli so jo prisostovati tudi poročalci, ki so si predstavimo, v kakšnem NAMENOM in KATERI propagand v KORIST. Kajti kdor vidi vse zgodilo rožnato, pa bilo pri nas ali kjerkoli, je najeti ali pa tudi nenajeti propagator režima. Kdor pa vidi vse črno, vse obsojanja vredno, pa spremeni s stališča sovraštva, ali pa sprijem naznake, ki obvezujejo in razmera je baš v onih letih živelje ljudstva širok. Prijeli so ga, raziskali njegovo pocetje med vojno in grehe njegove duhovščine ter vse predložili sodišču. Obraščava je bila javna in smeli so jo prisostovati tudi poročalci, ker so bili njegovi zločini v službovanju Hitlerju preveliki in preočitni. Ker je pobeg tudi on zamudil in prišel v pest oblastim ovjenovljeno Čehoslovaške, je bilo očitno, da ga čaka smrtna odsodba. Vatikan takega izida, ne bi mogel proglašiti za mučenško smrt, zato je raje po razumu Hitlerove moći monsignorja Tiso "razbremenil" duhovniške casti.

ANTE PAVELIČ ni hotel biti po porazu osišča ne Tiso ne Stepinac. Pobegnil je ko hitro je mogel in Italijo, kjer je prej živel kot intrigant proti Karadžorževičevi Jugoslaviji na Mussolinijeve stroške. Ko je začu-

gornje čeljusti. Dne 9. junija so mi rezali vrat kakor da bi ga mi granata raztrgal v 23. juliju pa so bili že malo bolj skoplji in mi dali na drugi strani od ušesa pa do sredi brade "samo"

14. šivov. Lahko si predstaviš, kako izgledam.

Meni ni nič kako izgledam, pač pa mi je hudo ker se me ljudje boje, da si ne upajo govoriti z mano. Frank, tako je danes z menoj.

Seveda, zdravniki pravijo, da me bodo popravili, da bom lagelj jedel in dase mi dar govorir vrne. A vzel bo še precej časa.

Na bolniški listi sem že tri in pol meseca. Ena sreča v moji nesreči je, da prejemam premoščarsko pokojnino. Ako bi je ne imel, bi bil kmalu izčrpán, kajti prihranki so bolj majhni. Zato sem tudi jaz hvaležen Johnu L. Lewisu za njegov trud, ko je starim premogarjem izvojeval pokojnino.

Ves, Frank, to pismo nadaljujem že drugi dan, pa ga še nisem zagotovil. Napisem par vrstic, pa moram zopet ležati, da si odpojim in ob enem premogarjem, kaj bi Ti še napisal.

Dve novici se imam, ki se tičeta mene oziroma vse moje družine. Prva je, da sta mi Valentijn Kuhar in njegova žena iz Indiane sporocila, da me obiščeta. Mrs. Kuhar je moja sestrica, ki je nisem videl že 40 let. Druga novica pa je, da se je poročila moja najmlajša hčerka, in to je zadna. Poroka se je vrnila 4. avgusta na sodnikovem domu civilno.

Vzgojila sva tri otroke — zadaj na stara leta bova zopet same z ženo. V srečo si štejeva, da žive vsi trije v bližini, tako da pridejo vsak teden domov pogledat.

Sicer bi nama šlo precej do-

bro, ako ne bi bilo teboleznih, in bi se lahko nekoliko oddahnih na starost.

Zagotavljam ti, da za Proletarca bom pa že storil kolikor bom mogel, kadar se pozdravim. Meni je veliko za ta list in zelo želim, da ga hranišmo. Rad bi pomagal gmotno, a posebno v bolezni se dolari takoj hitro izmkajo, da jih prav malo ostanete. A prilagam enega v tiskovni sklad vseeno.

Angeli in tebi se prav lepo zahvaljujem za simpatije in vama oba želiva najboljše, pred vsem zdravje, kakor vidva nama. John Kunstel.

Kaj de človeku boljše kakor pismo takega človeka, v tolikšni nesreči, kot je njegova. Baš nekoliko prej sem odpis neko drugo pismo in že z imena na kuverti sem vedel, kaj me čaka. Řes, bilo je surovo in to polnoma po krivem. So pač na svetu tudi taki ljudje, ki misijo, da jim edleže šele kadar se nad kom drugim znesajo. John Kunstel, s katerim se poznavata že mnogo let, pa mi niše nikdar pisal žal besede. In če bi me mogel, bi mu kakorkoli pomagal v tej njegovi tako težki bolezni. A ne morem drugega kot izreči mu željo, da bi se obljuba zdravnikov čimprej urenila. — F. Z.

Poskusite - škodilo gotovo ne bo!

Ako vam je kaj za Proletarca, recite o njemu dobro besedo, dajo tudi svojim prijateljem in znancem. Morda jih boste s tem zainteresirali vanj toliko, da si ga bodo tudi oni naročili.

Komur je za resničen delavški list, naj naroči in agitira za "Proletarca".

KNJIGE ZASTONJ!

Ako pošljete eno novo celoletno narocnino na Proletarca, dobite sledeče tri slovenske knjige:

BEG IZ TEME

Zbirka povesti russkih pisateljev.

JUG

Roman iz Balkana.

TRBOVLJE

Anton Seliškar — zbirka prigod v verzih iz življenja rudarjev.

AKO ŽELITE ANGLEŠKO KNJIGO

Namesto slovenskih vam pošljemo za ENO NOVO NAROCNINO eno izmed sledečih knjig:

THE WET PARADE

Roman, spisal Upton Sinclair, originalna cena \$2.50.

OIL

Upton Sinclair, povest, ki je sodoba posebno sedaj, ko je po svetu toliko tekme za kontrolo nad petroplejskimi vrelci. Originalna cena tej veliki, trdo vezani knjigi, je bila \$2.50.

Ali pa, ako vam nobena izmed gornjih dveh ne ugaja, dobite

MY NATIVE LAND

Spisal Louis Adamic, 508 strani, knjiga vezana v platno, originalna cena \$3.50.

ZA DVE NOVI NAROCNINI

dobite knjige BEG IZ TEME, JURKICA AGICEVA in pa eno izmed katerekoli omenjenih treh angleških knjig.

ZA TRI NOVE NAROCNINE

dobite knjige BEG IZ TEME, JUG, JURKICA AGICEVA, TRBOVLJE in roman iz francosčine TAKI SO LJUDJE; poleg teh dobite izmed omenjenih treh angleških knjig, katerokoli si izberete. Te nagrade bodo v veljavi do preklica. Naročnine morajo biti nove in do teh nagrad je upravičen kdorkoli jih pošlje.

Naslov: PROLETAREC, 2301 S. Lawndale Ave., Chicago 23, III.

Sedemnajst dežel še čaka sprejema med združ. narode

(Konec s 1. strani)

jelo. Obe smatrali, da bi bilo to svetu. Asesment, ki bi ga moral plačati organizaciji ZN pridružene članice to leto, je dolopen nad \$42,000,000. Od tega je bilo koncem junija \$36,000,000 še neplačanega. Čas za povravnico asesmenta imajo do 1. januarja. Ciang-Kaišekova vladina, ki zastopa v ZN Kitajska, ni plačala asesmenta že dve leti in pol. Dolguje že blizu šest milijonov dolarjev in ako njenega asesmenta Zed. države ne bodo plačale. Ciang-Kaišek ga gotovo ne bo. Tudi precej drugih držav je, ki so daleč na dolgu. Največji asesment plačujejo Zed. države, ali dobro tretjino, na drugem mestu in višini asesmenta je Anglija, ki ga plačuje okrog pet milijonov. Sovjetska zveza okrog tri milijone in Francija dobra dva in pol milijona. Org. ZN ima veliko novo palavo v New Yorku in tudi ogromna palaca bivše lige narodov v Ženevi in Švicariji je njena last.

Prerokujemo, da ako se polozaj po svetu ne poslabša, bodo Zed. države od svojega nasprotnovanja takoj odnehale, da bo pripuščenih med ZN par držav sovjetskega bloka, v zameno za sprejem Italije in Japonske in potem še zapadne Nemčije. Pri slednjem v sedanjem stanju ne bo šlo, ker je Sovjetska Rusija absolutno proti. In če se naši vladni na konferenci v San Franciscu posreči spraviti skozi mirovno pogodbou z Japonsko, bo slednjem potem po sedanjih ameriških načrtih sprejeti tudi v organizacijo ZN, seveda pogojno, če bodo Zed. države odobrile ob enem sovjetski predlog za sprejem komunistične Kitajske. Danes bi se to ne moglo zgoditi, sploh toliko časa ne, dokler se ne konča vojne v Koreji in korejsko vprašanje vzajemno resi. To pa je zelo trd oreh, toliko trd, da ga bo z diplomacijo teško steti.

Nečlanice ZN

Nečlanice organizacije Združenih narodov so poleg celinske Kitajske, Japonske, Nemčije in Italije tudi Romunija, Madžarska, Bolgarija, Albanija, sovjetska Mongolija, Portugalska, Irkska, Avstrija, Finska, Ceylon, Jordan, Nepal, in s Frankovo fašistično Španijo vred torej 18 dežel. Toda dočim imajo vse druge "sponsorje", ki bi jim rada izvozeli sprejem, pa si Španije še nihče ni upal predlagati, niti Zed. države ne, čeprav so nedavno s Frankom sklenile nekako obrambno pogodbo proti komunizmu.

Izmed omenjenih dežel jih šest pripada sovjetskemu bloku, sedem ameriškemu bloku in druge pa so pozabljene ob obeh skupin. Generalni tajnik ZN, Trygve Lie deluje, da bi se sprejelo vsaj najvažnejše izmed omenjenih držav. Prvotno je Lie bil tudi za sprejem komunistične Kitajske in s tem za odslavitev Ciang Kaišekovih zastopnikov iz org. ZN, a od kar je Kitajska aktivno udeležena v vojni v Koreji, je svoje mnenje spremenil, kar je razumljivo.

ZN brezmočni za svojo glavno naloge

Eta izmed najzlastnejših vojnih tragedij je, da je organizacija ZN za vršitev svoje glavne naloge impotentna. Sovjetska vlada je to nedavno konstatičala brez besed s svojim predlogom, da naj sporazum za svestri mir uveljavlja velika petorica, ki je funkcionirala že med vojno in teoretično še obstoji. S tem je šla Rusija preko ZN, kar je za prestiž te organizacije, ki bi imela služiti miru in svestri v vzajemnosti, velik udarec.

Draga ustanova

Vzdic temu pa stvari opazovali delovanja ZN ne trdijo, da je ta organizacija polom, kajti ceprav vsled trenja med par velisilami ni zmožna uspešno funkcionirati za graditev miru, je vendar v nekaj primerih le dosegla pomirjanje, precejšnje zasluge pa ima s svojimi pododiski na socialnih in kulturnih področjih.

Ovire ima tudi vsled nezadostnih sredstev, dočim njeni kritiki pravijo, da ima svoje urade prenatrpane in da je potratna tudi s komisijami, ki jih pošilja na razna raziskovanja po

MILICA IMA RAZNE NALOGE

Državna milica je v prošlosti nastopala največ proti stavkarjem. Razbila je marsikatero stavko in v unijah je bila zelo zasnovana radi tega, enako šerifi, njihovi deputiji, pennsylvanski "Kozaki" in policija. Med prvo in drugo svetovno vojno pa je milica dobila svoje место в regularni armadi in bila poslana na fronte. V novejši dobi je bila parat uporabljena za zadušitev piemenskih bojev ali pa izgraden proti črnemu. Gornje je slika iz Cicera, kjer je milica prevzela nalogu razgrani demonstrante in ščititi črnice, ki bi se hoteli priseliti v to mesto. Izgredni v Cicero so sedaj domalega pozabljeni, razen na sodišču in v zamorskih organizacijah. Tako je Cicero še vedno kraj, z okrog 100.000 prebivalcev, v katerem ne živi nobena zamorska država.

ALI V PREDLOGIH RUSIJE
ZA MIR RES NI ISKRENOSTI

(Konec z 2. strani)

deželah za železno zaveso budalost, ker s tem neguje sumnjenja svojega ljudstva v vse kar je na oni strani železnega zastora, je na koncu Moski dejal, priobčite a moj govor svojemu ljudstvu v upogled in presojo, aksi si upate!

In res, sovjetska vlada je svojemu tisku naročila Morrisonov govor objaviti, pripravila je nanj dolg odgovor in enako predlagala, naj ga tisk v Angliji objavi. Tudi to se je zgodilo, kar je že nekoliko približanja k širokemu medsebojnemu izmenjavanju misli.

A glavno je še vedno – ali pride med Washingtonom in Moskvo do praktičnega, realističnega, delovnega sporazuma?

Samo to, da neka skupina v kongresu napiše izjavo, v kateri zagotavljamo, da nima ameriško ljudstvo do sovjetskoga ljudstva nič drugega kakor prijateljsko nagnjenje, ne zadostuje. Namen kajpada je bil napraviti zarezo med sovjetskim ljudstvom in vlado. Vsak tak poskus v sedanjih okolčinah je smešen. Smešno je tudi, ko sovjetska vlada odene vse svoje vojne in propagandne manifestacije s plaščem miru, ker ščuvanje in draženje enega ljudstva proti drugemu ni pot v mirno življenje med narodi.

Kaj pa na naši strani? Sovjetski predlog za konference velike petorice je vlada v Washingtonu kratko odbila z gesto, da je to nič drugega kot nov ruski propagandni trik, da je le past, v katero hoče vlovit zapadne sile. In če je Rusiji res kaj za mir, naj dela zanj v organizaciji Združenih narodov.

Več zelo resnih listov in politikov v Angliji je ozabilo ameriški odgovor za zelo nerodno, nepremišljeno otezo. Ne zanikajo, da je imela sovjetska vlada mora pri tem le propagandne nameñe in pa željo s svojim predlogom zasejati med vladami zapadnega bloka še več nesoglasij. Toda ako je bil njen predlog nič drugega kakor bluf, čemu bi jo rajše ne preokusili in jo privlali s tem do točke, ko bi to moralna sama priznati – hoče nočeš. Tako pa je Acheson njenemu predlogu kratkomalo zaloputnil vrata.

Celo mnogi konservativni veljakl v deželi – v vojaškem in v civilnem življenju razlag, da si sovjetska vlada vojne sedaj prav nič ne želi, ter ni še zadosti pripravljena zanjo. Moskvi je glavni smoter svojo deželo ekonomsko razviti. Sovjetska zveza je vojni silovito trpež. Za svojo novo izgradnjo potrebuje miru. A ob enem pa vodi tako agresivno politiko, da povzroča kapitalističnemu svetu res prav resne skrbi. Na poti mu je "komunizem". V Ameriki mislijo, da bo komunizem razpadel čim se Rusijo zbitje in se jo razdeli na kopo malih neodvisnih dežel. Sele potem bo kapitalizem rešen nervoznosti in strahu ter spet mirno spal. Toda tudi ako se Rusijo porazi, med ljudstvi po svetu bo duh upora proti staremu redu, zoper izkorisťanje, proti kolonializmu in brezpravnosti tleg in tu tam buhnih v požar, kakor doslej.

Pametno za kapitalizem bi bilo, ako bi mogel zatreći svoj stari način, da je navadno ljudstvo tu samo zato, da se ga izkoristi, kakor imamo vprežno živino zato, da nam vozi. Toda tak način ni v nature kapitalizma, kar vidimo posebno v zaostalih deželah, v katerih nimajo izkorisťevalci za bedno maso niti trohico človeškega usmiljenja in razumevanja. Ameriški kapitalizem se sedaj sicer postavlja, da je izjema v tem pravilu, in ako je to saj deloma res, naj se oprime taktike, ki bo vodila svet v mir in s tem v graditev blagostanja za vse. Napetost, ki preveva duhove v državnem in

Z UPRAVNIKOVI MIZE

(Dalje s 3. strani)

t, a kaj se hoče! Gre mi že vij je na drugem mestu v tej številki.

John Koklich, Strabane, Pa., je postal naročnik in \$2 v tiskovni sklad, skupaj \$5. Enako **Donald J. Lotrich** v Chicagu. Vsotanjo izročil J. Martinjak. **Joseph Sedmak**, Conneaut, O., je postal naročnik, od jugoslovanske ambasade v Washingtonu smo prejeli vsoto za dve naročnini, **Jacob Kunstelj**, Ely, Minn., pa ga je postal eno naročnino.

V moji bolezni sem že dvakrat "umrl" in duhovnik je bil takoj pri roki ter mi ponujal lotje v nebesko kraljestvo. A je nisem maral in se rajše prebuli.

Tako — vidite — mi gre. Vseeno, zadovoljen sem, da sem na agitaciji za Proletarca ter za druge naše stvari v življenju saj toliko prehodil, da mi dnevi in leta niso tekla zmanj. — Tako piše Louis Borborich. Za Proletarca je on res veliko storil in zanaša se, da bomo na njegovo načinku pobrati naročnino kot je to delal prej. Mnogo starih somišljenikov ni več med nami, kar se pozna v številu naročnikov in pa kadar razprodajamo kolendar ali kako drugo knjigo. Hvala Kristini za voščila.

Anton Jankovich v Clevelandu je postal štiri celoletne naročnine in pa \$2 listu v podporo, skupaj \$4. Njeno pismo, kar se agitacije tiče, pa našteta težave, ker naš agilini zastopnik Anton Udovich v La Sallu je umrl, Leo Zevniku pa zdravja nagaja, da ne more naokrog pobrati naročnino kot je to delal prej. Mnogo starih somišljenikov ni več med nami, kar se pozna v številu naročnikov in pa kadar razprodajamo kolendar ali kako drugo knjigo. Hvala Kristini za voščila.

Anton Jankovich v Clevelandu je postal štiri celoletne naročnine in pa \$2 listu v podporo, ki jo je prispevala Mrs. R. Kogoj. Skupaj poslano \$11. Naročnina se za celo leto so mu ponovili Felix Strumbel, L. Laznik, Rock Kogoj in Fr. Jernejčić.

Luka Podbregar v Wittu, Ill., je postal \$1.

Anton Zornik, Herminie, Pa., je postal deset naročnin. Osem je bilo plačanih tistim, ki so do zadnjega plačevali asemestv v klub JSZ, preostanek \$2.55 pa je dan v tiskovni sklad Proletarca.

Naročniki, ki imajo naročnino s tem plačamo, so Louis Bartol, John Terčelj, Louis Britz, Vinko Peterlin, John Koklich, John Chesnik, Marko Tekavec, dalje Louis Humar, A. Rosenberger, in John Zakel.

Tak je pregled do vključenega 16. avgusta. Upamo, da bo v prihodnji izdaji dne 5. septembra še boljši.

IZ KANSASA

*****

"Naša" država je bila v splonu znana po svoji poletni vročini in od suše požganje prerije in za namecek pa še po poščenih viharjih in tornadnih. Z eno besedo, "od boga pozabljeni" dežela. Kdo bi si mislil, da se bo kdaj pisalo in govorilo o kanski povordni! Saj se je glasom našega časopisa tam na "civiliziranem" vzhodu mislilo, da tod skozi splon ne teče večja voda kot bi jo v vročem poletju že obrnili; kar je bilo beležno pravijo danes da je črno in kar je črnga kot ožgan pisker, pravijo danes da je sneženo belo.

In tako smo mi letos pisali in

poročali o velikanski povordni, ki je postala za te kraje kar katastrofa; saj cenijo škodo blizu miliard dolarjev. Očitidevi pripovedujejo, da si more predstavljati razdejanje le tisti, ki je sam to videl. V Kansas Cityju so kidali blato iz drugega nadstropja zidanih hiš, lesene je odnesla voda. Iz pritličja trgovin so čistili blato s stroji, saj ga je bilo po nekod 5 do 6 čevljih na debelo. Velika drevesa so izruvana in po tistih ki se stope in videl med vejam kose raznega pohištva, posteljne blazine, vrata in kose oblike. Možje stan obupan ob težki čezne peči, edini kos metanja, ki mu je še ostal, vse drugo s hišo vred je "šlo po vodi". Okrog klavnic, ki so druge največje v Zed. državah, se je razširil neznenoten smrad. Saj je v povordni poginilo nad 13 tisoč glav živine, prašičev in ovac. Klavniške družbe pravijo, da se je še več kot toliko spridilo mesa v lednicah.

Ker navadna zavarovalnina

Nadzorno zimo smo imeli veliko snega in hudega mraza, skozi od lanske jeseni pa skoro do poletja letos. Pomladni nismo imeli druge kot v koledarju. Vzlic temu pa pridelki v splošnem dobrski kažejo. Sena imamo dosti več kot povprečno druga leta. Tudi oves je jasno lep, ako ga srečno dobimo v kaščo (ali v granary, kot pravimo tukaj). Za koruzo pa vreme ni ugodno in ne raste kot bi morala v tem času (to pišem dne 13. avgusta).

Naj se omenim, da sem bil jači vesel obiska moje sestre, ki živi v Clevelandu. Videla se nista že 49 let. Citatelj si lahko predstavlja, kakšno je tako snerje po tolikem času. Seveda bila sva ga oba vesela in čas nama je hitro mineval. Ko si je ogledala mojo farmo, da mi je popomnila, da mi je Bog res veliko dal.

Odvrnil sem ji, da sem moral prav trdo delati, predno mi je kaj dal. In res je delo na farmi užitek, dokler si mlad in zdrav. Pozdrav vsem prijateljem Proletarca. — **Peter Belyay**.

Apel na Trumana,
da naj tudi on hrani

Kongresnik Auchincloss iz New Jerseyja smatra, da bi lahko predsednik Truman prihranil ameriškim davkoplacačem najmanj pol milijona dolarjev na leto, da bi se odvedel svoji luksuzni jahti "Williamsburg". Z njim je v razpravi soglašil kongresnik Scrivener iz Kansasa, ki je Trumanu priporočil, naj jahto vrne mornaričnemu departmantu. Tudi za vzdrževanje predsednikovega letala "Independence" se veliko potroši, toda kongresnik Scrivener smatra, da se z njim deželi nekaj le prihrani, ker z letalom se hitreje potuje in vrh tem to isto letalo uporablja s Trumanovim dovoljenjem tudi drugi visoki uradniki zvezne vlade.

Davki! Davki!

Ameriško ljudstvo je lani plačalo zveznega, državnega in lokalnega davka v ogromni vsoti 57 milijard 565 milijonov dolarjev, ali \$360 na vsako osebo,

